

rius non antea cum simoniaco dispenset, nisi postquam fructus ex illo beneficio indebite perceptos, in totum restituerit; vel, si ob ejus paupertatem impraesentiarum non potest, se restitutum promiserit, cum primum poterit, etiam cum aliquali sui incommodo, & indigentia. Aliquando tamen datur Confessario facultas, ut ob paupertatem Oratoris ipsi perceptos fructus vel in totum, vel in tantum remittat; quod in formulis dispensationis exprimi solet.

74 Utrique dispensationi commune est, quod utraque datur in forma commissoria. Dispensatio Dataria committitur Ordinario ejus diocesis, in qua beneficium est situm, ut pro utroque foro, si justa causa apparet, dispenset. Dispensatio Pœnitentiariae dirigitur ad Confessarium, ut pro solo foro conscientia gratiam faciat.

75 Requirit & utraque formula, ut ad dispensationem non procedatur, nisi Provisus ipsum beneficium prius dimiserit; atque novam provisionem ab Ordinario pro utroque foro, aut à Pœnitentiario pro foro conscientia obtinere sponderit, tametsi simonia, Provisio plane ignorante, intervenerit, idque, ut ostendatur, quod prima provisio ob commissam simoniam fuerit irrita, requiraturque nova provisio auctoritate Papæ facienda, ut Provisus in beneficio remanere queat.

76 Præcipit Paulus II. omnibus, & singulis ecclesiasticis secularibusque personis, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute S. obedientia, ut eos omnes, quos simoniam hujusmodi commisisse, vel procurasse, aut in ea mediatores esse sciverint, Pontifici ipsi, vel eui Pontifex duxerit committendum, vel per se vel per alios revelare quantocius non omittant. Refert. Extrav. Com. 2. de Simon. In locum hujus revelationis hodie successisse creditur illa clausula literis Pœnitentiariae inseri consueta, qua injungitur Confessario, ut Provisum obliget, quod alios, si qui sunt, in premissis culpabiles, quantum potest, moneat, & inducat ad impetrandam Sedis Apostolicæ absolutionem.

* 77 In morali doctrina, ad reprimendum vitium cujuscumque simoniae, quam maxime prodest Clerum, quantum fieri potest, instantissime monere, ut se ab omni avaritia contineat! En sententiam S. Augustini (a)! Cavete, inquit Christus, ab omni avaritia: præcipit nobis veritas, quæ non fallitur. Audiamus, timeamus, caveamus — Non enim leviter habendum, quando Dominus noster, Redemptor noster, & Advocatus, & Judex noster, non est leve, quando dicit; cavete. Novit ille, quan-

(a) S. Aug. serm. 196. de temp.

quantum mali sit: nos non novimus. Illi credamus: cavete, inquit. Ait S. Chrysostomus (a): Tolle pecuniarum studium, & omnia sublata sunt. Quid salubrius monito S. Gregorii (b)? Admonemus, inquit, Fraternitatem, ut animarum magis lucris, quam commodis vite presentis intendat. Juxta Decretum Concilii Cabilonensi II. (c) Animarum salutem inquirere Sacerdos, non lucra terrena debet. Ecce Decreta & legum civilium: Cesset altaribus imminere prophanus ardor avariciae; & à sacris adytis repellatur piaculare flagitium. Refert. L. 31. C. de Episc. & Cler. In Concilio Mediolanensi V. (d) Clerum his monitis, & rationibus instruit S. Carolus: Non sæculi vos mercatores, non mammonæ ministri estis, sed Christi mercatores. Nolite vobis thesaurizare thesauros in terra, sed bonorum operum abundantia, cum charitate conjuncta, facite thesauros in caelis. Studete vos lucrari animas Deo, & caeleste horreum augere.

TIT. XIV.

De Acceptione Personarum in Provisione Beneficiorum.

CAP. I.

De Vitio per acceptionem Personarum.

1 Personarum acceptio solet definiri injustitia, qua præfertur persona personæ propter causam indebitam. Enimvero eo partium studio peccatur in justitiam distributivam, secundum quam officia, & bona distribuenda sunt juxta proportionem meritorum. Ait S. Thomas (e): Consistit autem æqualitas justitiæ distributiæ in hoc, quod diversis personis diversa tribuuntur secundum proportionem ad dignitates personarum.

2 En uberius argumentum! Si ergo, inquit, aliquis consideret illam proprietatem personæ, propter quam id, quod confertur, est ei debitum, non est acceptio personæ, sed causa — puta, si aliquis promoveat aliquem ad Magistratum propter scientiæ sufficientiam, hic attenditur causa debita, non persona. Si autem aliquis consideret in eo, cui confert aliquid, non id, propter quod id, quod ei datur, esset ei proportionatum, vel debitum; sed solum hoc, quod est iste homo (puta Petrus, vel Martinus) hic est acceptio personæ, quia non attribuitur ei ali-

Z 2

quid

(a) S. Chris. hom. 17. in I. ad Tim. c. 6. (b) S. Greg. lib. 2. ep. 25. (c) Conc. Cabil. II. c. 6. (d) Conc. Mediol. V. P. 3. Tit. Monit. (e) S. Thom. 2. 2. q. 62. artic. 1.

quid propter aliquam causam, quæ faciat eum dignum, sed simpliciter attribuitur personæ.

3 Itaque dicendum ex sententia S. Thomæ (a): In iustitia distributiva considerantur conditiones personarum, quæ faciunt ad dignitatis, vel debiti causam. Sed in acceptione personarum considerantur conditiones, quæ non faciunt ad causam.

4 His rationibus sola virtus, & scientia facit ad causam provisionum beneficialium, missis aliis causis vel paupertatis, vel alterius generis, utpote à provisione beneficiorum alienis, etsi quoad aliam rem legitimæ esse possint. Juxta Pallavicinum (b) in Concilio Tridentino has adduxit rationes III. Bartholomæus à Martyribus: In proventibus ecclesiasticis, inquit, distribuendis spectandam esse doctrinam, & virtutem, non paupertatem; cum oporteat consulere muneribus, non hominibus; egentibus subveniendum esse per eleemosynam, non per Sacerdotia.

5 Inde ergo nec consanguinitas in beneficiorum provisione per se attendi potest. Nam juxta S. Thomam (c), consanguinitas facit aliquem dignum, ut instituat heres patrimonii; non autem ad hoc, ut conferatur ei Prælatio ecclesiastica.

6 Absit tamen, ut inde vel consanguineus, vel nobilis à provisione beneficiorum excludatur, si ei merita vitæ, & doctrinæ suffragentur. Ait S. Thomas (d), si Consanguinei Prælati sunt æque digni, ut alii, licite potest absque personarum acceptione eos præferre, quia saltem in hoc præminent, quod de ipsis magis confidere potest, ut unanimiter secum ecclesiastica negotia tractent.

7 Superest tamen cautela, ut Collatores consanguineorum merita potius alieno, quam suo iudicio æstiment, quia proprium iudicium sequior affectus consanguineorum sæpe fallit. Moner S. Bernardus: Plerisque, imo cunctis pene sapientibus contingere solet, in rebus videlicet dubiis plus alieno se, quam proprio credere iudicio.

8 Commendat S. Thomas, peculiariter cavendum in hac consanguineorum prælatione esse scandalum. Esset tamen, inquit, hoc propter scandalum dimittendum, si ex hoc aliqui exemplum sumerent, etiam præter dignitatem, bona Ecclesiæ consanguineis dandi. Sic enim ex crisi D. Gersonis (e) sæpe fit, quod non à bene gestis nostris exemplum sumitur, sed

(a) Art. 2d. 2. (b) Pallavic. lib. 23. c. 7. & alib. (c) Supr. (d) S. Thom. quæst. 63. art. 2. ad 1. (e) Gerson. verb. abbrev. c. 43.

sed à cortice, specie, & superficie illorum, non à veritate. Si enim dedi nepoti meo propter gratiam, alii meo utentur exemplo, ut dent suis propter naturam magis, quam propter gratiam, dicentes: nonne meis, sicut & ille suis, dabo.

9 Omnia jura clamant, ut secundum rationes iustitiæ distributivæ, meliores, & sanctiores ad Ecclesiastica beneficia eligantur; hæc enim idea est cujuscunque discretioris electionis, ut præferatur melior vel simpliciter, vel relative ad bonum commune. c. 46. de Appellat. & ibi Interpr.

10 Quum ergo & Patroni eligant, & permutantes, resignantesque in favorem eligant, dubium haud est, quin & ii digniorem præferre teneantur. Inquit Synodus Tridentina (a): Omnes vero, & singulos, qui ad promotionem præficiendorum quocunque jus, quacunque ratione à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, — alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum existentibus meritis præfici diligenter curaverint.

11 Quantum tamen ad forum externum iustitiæ spectat, sufficit dignum esse, qui vel per præsentationem, vel per permutationem, resignationemque in favorem, aut per capitularia suffragia, aut & collationem præficatur. Ait Synodus Tridentina (b): Quodsi jus Patronatus laicorum fuerit, debet is, qui à Patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis (Examinatoribus synodalibus) examinari, & non, nisi idoneus repertus fuerit, admitti.

12 Et huic locus est, etsi Electores præstent juramentum, quod eum eligere velint, quem credent, Ecclesiæ esse utiliorem. Hoc etenim juramentum pertinet ad perjurii crimen, si Electores suo defuerint officio: electio tamen in foro judiciali toleratur, si electus dignus repertus fuerit, ut evitentur lites, & infinitæ discordiæ resecentur: si enim hac ratione electiones possent revocari, nulla in ecclesiastica Republica electio fere fieret, quæ litibus, & controversiis maxime perniciosius vexari non posset.

13 Unde ergo desumenda est illa capacitas? Inquit S. Thomas (c): Dignitas alicujus Personæ potest attendi dupliciter. Uno modo simpliciter, & secundum se: & sic majoris dignitatis est ille, qui magis abundat in spiritualibus gratiæ donis. Alio modo per comparisonem ad bonum commune. Contingit enim quandoque, quod ille, qui est minus sanctus, & minus sciens,

(a) Trid. sess. 24. c. 1. (b) C. 18. (c) S. Thom. 2. 2. quæst. 63. art. 2.

Cap. 2.
De Elect.
Dign.

Cap. 3.
De Ration.
disc. Ca-
pac.

sciens, potest magis conferre ad bonum commune, propter potentiam, vel industriam sæcularem, vel aliquid hujusmodi.

14 Hinc, quia dispensationes spiritualium principaliter ordinantur ad utilitatem communem, ideo quandoque absque personarum acceptione in dispensatione spiritualium illi, qui simpliciter sunt minus boni, præferuntur melioribus: Non ergo, ait S. Doctor, *Episcopus*, Patronus, aut Elector (a) tenetur semper dare meliori simpliciter, sed tenetur dare meliori quoad hoc; id est meliori quoad bonum commune, & utilitatem Ecclesiæ.

15 Enimvero & attendenda est qualitas, conditioque beneficii. Quis enim ambigat, quin aliquis multo dignior, meliorque altero esse possit respectu unius beneficii, qui tamen foret minus dignus, si habeatur respectus ad beneficium alterius conditionis?

16 Inde oportet & locum, & tempus, aliasque circumstantias expendere, ut in provisione beneficiorum utilitas Ecclesiæ eluceat. Aliquando enim non spectandum est, quis sit inter eligibiles absolute dignior; sed quis sit dignior ex iis, quos quis per suum suffragium cum effectu Ecclesiæ præficere potest. Quid enim, si tres sint eligibiles, prævideam tamen, quod dignior inter illos certo non sit eligendus pluralitate suffragiorum; imo prævideam, si hunc eligam, pluralitate suffragiorum fore minus dignum inter omnes eligendum: an non præstat, inferiorem primo, ut excludatur tertius, utpote indignus, & omnium infimus, præferre? Neque enim hoc casu dignior negligitur, sive postponitur ob causam, quæ ad negotium non pertinet: sed ob causam ad negotium pertinentem: nimirum, ut minus dignus excludatur, & dignior, qui haberi potest, Ecclesiæ præficiatur.

17 Tum demum ergo locus est electioni digni, cum dignior non reperitur, præmissa mediocri, aut diligenti inquisitione; nimirum majore, minoreque pro conditione beneficii, cujus provisio imminet. Absit, ut hæc inquisitio solum ad eos restringatur, qui se ipsos commendant, aut ab aliis commendantur. Enimvero plerumque hi omnium maxime suspecti sunt. Inquit S. Bernardus (b), *Pro quo rogaris, sit suspectus ipse; qui pro te rogat, jam judicatus est.*

18 Quippe provisio beneficii haud minoris momenti censeri potest, quam administratio temporalis. Ecce ad negotium temporale undique inquiritur in meliores, & peritiores Operarios, & Artifices; quidni id & fiat in delectu sacrorum ministrorum,

(a) Quodlib. 6. q. 5. art. 3. (b) S. Bern. lib. 4. de Consid. c. 4.

nistrorum, à quibus tantarum animarum salus plerumque dependet? Me hercule! *optimi rerum aestimatores, qui magnum de minimis, parvam, aut nullam de maximis curam gerunt.*

19 Quid consultius (a), quam in provisione sacrorum munerum ab exemplo SS. Apostolorum nunquam oculos avertere, ut precibus, & piis operibus Deus in suppetias vocetur. Inquit Bartholomæus de Martyribus: *Si igitur Apostoli ipsi electioni illi faciente sese impares judicaverint. Et si Clerus universus pro more veteri cum populo congregatus, id demum se rite peracturum crediderit, si jejuniis, precibusque publicis celeste lumen, operumque divinam sibi acersivissent; non horrebunt Reges (cæterique vel Electores, vel Collatores) eum per seipsum delectum habere.*

20 S. Pius die 18. Mart. ann. 1567. edidit Bullam, qua decernitur, quod, si in concursu plurium Clericorum ad unum beneficium, Episcopus minus habilem, postpositis magis idoneis, eligat, possint ii, qui rejecti fuerint, à mala electione hujusmodi ad Metropolitanum — appellare. Hæc constitutio licet ratione concursus, nullam in Gallia, vel alibi habeat auctoritatem, ostendit tamen, quisnam Ecclesiæ sit spiritus in suorum ministrorum electione.

21 Gravis est sententia S. Augustini (b): *Non leve, quantum arbitror, putandum est, esse peccatum, in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi, si illam distantiam sedendi, ac standi, ad honores ecclesiasticos referamus. Quis enim ferat, eligi divitem ad sedem honoris Ecclesiæ, contempto paupere instructiore, atque sanctiore?*

22 Gravitatis hujus peccati æstimanda est tum ex bonis, quæ impediuntur, tum ex malis, quæ tanta indiscretionem inducuntur. Inquit S. Chrysostomus (c): *Undenam, queso! existimus, tam multas in Ecclesiis turbas nasci? Equidem non aliunde opinor, quam ex Antistitum electionibus, casu potius, ac temere, quam diligenter, atque accurate factis.*

23 Synodus Tridentina singulos, & omnes, qui ad promotionem præficiendum alioquin operam suam præstant, monet, *nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi, quos digniore, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus; sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.* Censent Interpret-

(a) Ibi. c. 6. (b) S. August. ep. 167. (c) S. Chrys. de Sacerd. lib. 3. c. 10.

Cap. 4.
De gravit.
del. per ac-
cept. Per-
son.

pretres in beneficiis curatis non excusari peccatum mortale. Id ipsum asseritur à nonnullis in omnibus beneficiis.

24 Ergo illa jura eligendi, præsentandi, nominandi, conferendique non redundant in commoda, sed onera reddendarum in districto Dei judicio rationum. Refert Theodoretus (a): *Concilium Episcoporum contendit ab Imperatore, Valentiniano I. ut ipse, utpote sapientiæ, & pietatis insignibus præclare exornatus Episcopum Mediolanensem deligat. At ille: major est, inquit, hæc Provincia, quam quæ viribus nostris sustineri queat. Proinde vos divina repleti gratia, & illius splendore illuminati, multo magis hoc Episcopi deligendi negotium transigaretis.*

25 Hoc exemplo & recentiores Principes, utpote Ludovicus VI. & Ludovicus IX. in Gallia valde abhorruerunt à provisionibus ecclesiasticis. Narrant (b), Catharinam Reginam Lusitanix dicere consuevisse, quod optaret, ut durante suo regimine Prælati Portugalix essent immortales: quo fieret, ut nullum ad Episcopatum promovere teneretur: dicens, sibi plus, quam satis esse, si pro se ipsa, & toto suo regno deberet respondere; licet se responsalem non constituere pro salute animarum.

26 Quid, quod & ipse S. Gregorius rescripsit ad Clerum Mediolanensem (c): *Antiquæ meæ deliberationis intentio est, ad suscipienda Pastoralis curæ meæ onera, pro nullius unquam misceri persona &c.*

27 Hincmarus eo ævo Presbyteris suis vitio dedit (d), quod ipsi, sollicitando Patronos, in causa essent, quod digniores, & meliores Clerici non præficerentur. Quia inquit, quique fideles, si vestra culpa non esset, plus quærerent bonos Clericos, quam vestros Denarios: & hoc non suffertis: sed vos, & vestros nutritos in maledictionem mittitis, cum dato Patronis præmio, vobis, & illis peccatum emittis.

28 Proh dolor, quod nonnunquam Episcopi pessimo exemplo laicis Patronis tantæ indiscretionis sint! Quippe, qui ipsi, neglecto delectu digniorum Ministrorum, consanguineis, aut familiaribus suis passim opulentiora beneficia vel procurant vel donant. Querebatur S. Hieronymus (e): *Sed nunc cernimus, plurimos hanc rem beneficium facere, ut non quærant eos in Ecclesia columnas erigere, quos plus cognoscunt Ecclesiæ prodesse; sed quos vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis deliniti, vel pro quibus majorum quis rogaverit.*

Un-

(a) Theodor. Hist. lib. 4. c. 6. (b) In vit. Barthol. de Martyr.

(c) S. Greg. ad Cler. Mediol. (d) Conc. Gen. Tom. 8. col. 591. edit. Labb.

(e) S. Hier. in ep. ad Tit. c. 1.

* 29. Unde vero hæc indiscretio magis succrevit, quam ex inæqualitate temporalium proventuum, ex quibus oculi carnis beneficia Ecclesiastica æstimant? Monet S. Paulus (a): *Fiat æqualitas, sicut scriptum est: qui multum non abundavit, & qui modicum non minoravit.* Ecce inæqualitas proventuum indiscretiores provisiones, & sollicitationes peperit? Queritur Concilium Sardicense (b): *Ejus enim causæ prætextus est manifestus — nullus enim Episcopus, aut Clericus adhuc inveniri potuit, qui à majore, aut pinguiore civitate, locove ad minorem, tenuioremque transire studuerit.* Juxta S. Isidorum (c) recidisse jam Sacerdotii dignitatem ad regnandi cupiditatem apparet: ab humilitate ad superbiam; à júnio ad delicias prolapsam: à dispensatione denique ad dominium venisse. Ait S. Bernardus (d): *Cum primos honorum gradus meruerint in Ecclesia; mererunt autem vel vitæ meritio, vel pecuniæ, seu etiam carnis, & sanguinis prærogativa, quæ regnum Dei non possidebunt: non ideo corda quiescunt, duplici semper æstuantia desiderio, quo utique occasione pinguiorum proventuum, magis, ac magis & dilatentur in plura, & ad celsiora sublimentur.*

T I T. XV.

De Bonis Temporalibus Ecclesiæ.

C A P U T I.

De Peculio Clericorum.

1 **E**x sententia S. Hieronymi (e): *Ab Apostolis usque ad nostri temporis facem Ecclesia persecutionibus credit, Martyriis coronata est, & postquam ad Christianos Principes venit, potentia quidem, & divitiis major, sed virtutibus minor facta est.*

2 Primordiis Ecclesiæ Clerici fere omnes propria bona ignorarunt, aut enim pauperes eligebantur, aut tales, qui patrimonium suum in pauperes abdicarunt. Nonnulli, intactis proventibus ecclesiasticis de patrimonio proprio vivere voluerunt. Supersunt veteres auctoritates sparsim in Decreto Gratiani. c. 21. & passim XII. q. 1.

3 Hac occasione vetus invaluit regula, quod bona patri-
Ep. Van-Esp. Tom. II. Aa mo-

(a) II. Cor. c. 8. (b) Conc. Sardic. c. 1. (c) S. Isid. lib. 1. ep. 22.
(d) S. Bern. de Offic. Episc. c. 7. (e) S. Hier. in vit. B. M. Ich.